

31.5.2017

Oulun kaupunki, Hyvinvointipalvelut

OHJE MAKSUTTOMIEN HOITOTARVIKKEIDEN JAKELUSTA

Tämä ohje on sosiaali- ja terveysministeriön 25.6.2013 antaman ”Terveyskeskusten hoitotarvikejakelu” mukainen. Tämä ohje korvaa aiemmat Oulun sosiaali- ja terveyslautakunnan 24.4.2008 antamat ohjeet eikä ne koske lainattavia apuvälineitä.

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 24 § mukaan kunnan tehtävänä on järjestää alueensa asukkaiden sairaanhoitopalvelut ja hoitosuunnitelman mukaiset pitkäaikaisen sairauden hoitoon tarvittavat hoitotarvikkeet. Yksilöllisen ja tarpeenmukaisen hoitotarvikejakelun tavoitteena on **mahdollistaa** asiakkaan pitkäaikaisen sairauden kotona tapahtuvaa hoitoa ja seurantaa, **tukea** itsehoiton edellytyksiä, toiminta- ja työkykyä, **parantaa** elämänlaatua sekä sitoutumista hoitoonsa.

Pitkäaikaisen sairauden hoitoon liittyvät ja omatoimisen selviytymisen kannalta välttämättömät hoitotarvikkeet ovat käyttäjälleen **maksuttomia** (Laki sosiaali-, ja terveydenhuollon asiakasmaksuista, 734/1992, 5 §). Hoitotarvikkeiden jakelun tulee perustua yksilölliseen tarpeeseen, jonka määrittää **hoidosta** (toteutus ja seuranta) **vastaava lääkäri tai hoitaja yhteistyössä lääkärin kanssa**. Tarve määritetään **lähetteessä**, johon on merkitty selkeästi lääketieteellinen syy, diagnoosi, hoitoaika, tuotteen nimi, REF-tuotenumero, koko ja tarvittava määrä.

Lähetetiedot ja hoitotarvikkeen käyttöön liittyvät seurantatiedot kirjataan **asiakastietojärjestelmään** (HOITO-lomake). Jos asiakkaan hoitotarvikkeen tarve muuttuu tilapäisesti, on se kirjattava HOITO-lomakkeelle. Hoitotarvikejakelun henkilökunnalla on oikeus pyytää tarvittaessa uusi lähete.

Hoitotarvikkeita jaetaan oululaisille asiakkaille. Ulkokuntalaisille asiakkaille hoitotarvikkeita jaetaan hoitosuunnitelman tai maksusitoumuksen perusteella ja hoitovastuu on kotikunnalla. Mikäli ulkokuntalainen asiakas on käyttänyt terveydenhuoltolain 48 §:n mukaista laajennettua hoitopaikan valinta-oikeuttaan ja valinnut hoitopaikakseen Oulun terveysaseman/hyvinvointikeskuksen, kuuluu hänelle myös hoitotarvikejakelun palvelut. Hoitotarvikkeet jaetaan joko keskitetysti tai oman asuinalueen terveysasemalta/hyvinvointikeskuksesta tai toimitetaan postitse asiakkaalle suoraan kotiin.

Hoitotarvikkeita jaetaan pitkäaikaisen sairauden aiheuttamaan vähintään kolme kuukautta kestäneeseen tarpeeseen. Varmuudella pysyvässä tarpeessa sekä diabetes-, dialyysi-, avannetarvikkeiden ja virtsaamistarvikkeiden kohdalla, tarvikkeet jaetaan heti. Inkontinenssitilanteita jaetaan keskivaikeaan ja vaikeaan inkontinenssiin.

Hoitotarvikejakelu ei ole vain tarvikkeiden antamista vaan se on osa potilaan kokonaisuhoitoa: asiakkaalla ja hänen omaisella/läheisellä on **oikeus** saada hoitotarvikkeen käyttöön liittyvää sairaanhoidollista yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa ja heillä on **velvollisuus** toimia annettujen ohjeiden mukaan. Hoitotarvikkeet on tarkoitettu vain asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön ja hoitotarvikkeiden käytössä on noudatettava valmistajan antamia käyttö- ja säilytysohjeita.

Hoitotarvikkeen valintaa ohjaa asiakkaan yksilöllisen tarpeen, lääkärin ja/tai hoitajan arvion lisäksi hoitotarvikkeiden kilpailutusta koskeva **hankintalainsäädäntö**. Asiakkaalle jaetaan ensisijaisesti hoitotarvikekilpailutuksissa valittujen yritysten tuotteita eli **sopimustuotteita**.

Hoitotarvikejakelun ohjeesta ja tuotevalikoimasta voidaan poiketa Oulun kaupungin lääkäripoolin palvelupäällikön päätöksellä, kun se on tarkoituksenmukaista lääketieteellisestä tai hoidollisesta syystä.

Maksuttomiin hoitotarvikkeisiin eivät kuulu:

- atulat, pinsetit
- avanteen hoitoaineet (ei sopimustuotteita)
- haavanhoitotuotteet (joiden tarve on alle 3 kuukautta), haavataitokset, pikasiteet, laastarit, vanu
- insuliinipumppuvyöt, kotelot
- liuoskupit, lääkekupit
- lääkkeelliset liuokset ja tuotteet mm. keittosuola, steriili vesi, käsidesi, voiteet, desinfektioaineet
- paristot
- pesuvoiteet, pesupyyhkeet, pesulaput
- ruokalaput, juomamukit, mehupillit, kaarimaljat
- suojatakit, esiliinat, suojakäsineet, kengänsuojat, nenäliinat
- tippasuojat, pikkuvaipat, vuodesuojat, saniteettivaipat (kroonikkovaipat)
- tukisiteet, kinesioiteipit
- katetrointisetit

Maksuttomat hoitotarvikkeet:

Kaikkien hoitotarvikkeiden ohjeellisista suositusmääristä voidaan poiketa yksilöllisen tarpeen perusteella lääkärin ja/tai hoitajan arvion ja perustelun jälkeen.

Epäselvissä tapauksissa asia ratkaistaan lääkäripoolin palvelupäällikön päätöksellä.

1) Virtsaamisapuvälineet ja inkontinenssitarvikkeet (heti, ei omavastuu-aikaa)

Asiakkaalle annetaan vain urologin tai uroterapeutin lähetteen mukaiset sopimustuotteet. Toisto-katetrointiin annetaan edullisin tuote. Enimmäismäärä kolmen (3) kuukauden tarve

Katetrit, pussit, virtsankerääjät.

- kertakäyttöiset katetrit 1-6 kpl/vrk
- kertakäyttöiset, vesivalmiit katetrit 120 kpl/vuosi
- kestopussit (silikon) 1 kpl/3kk
- kertakäyttöiset virtsakeräuspussit 4 kpl/vrk
- tyhjennettävät virtsakeräuspussit 1 kpl/viikko
- reisipussit 1 kpl/viikko
- narupussit 1-6 kpl/vrk
- urinaalit /virtsankerääjät 1-3 kpl/vrk
- anaalitamponit 20 kpl/kk
- reisitarranauha 4kpl/vuosi

2) Suolihuuhtelujärjestelmä (vain erikoislääkärin lähetteellä)

- suolihuuhtelulaite 2 kpl/vuosi
- suolihuuhtelulaitteen varusteluyksikkö 1 ltk/kk
- rektaalikatetrit 15 kpl/kk
- peräruiskepussi 2 litraa 2-3 kpl/viikko

3) Avannetarvikkeet (heti, ei omavastuu-aikaa)

Asiakkaalle annetaan avannehoitajan lähetteen mukaiset sopimustuotteet. Enimmäismäärä kolmen (3) kuukauden tarve

- virtsa-avannesidos 7 kpl/viikko
- suoliavannesidos, suljetut 1-3 kpl/vrk
- suoliavannesidos, tyhjennettävät 1-7 kpl/viikko
- levyt 3-4 kpl/viikko
- muut avannetarvikkeet:
 - avannekorkit 1 kpl/vrk
 - avannevyö 2 kpl/vuosi
 - huuhtelusetit 1-2 kpl/vuosi

OULU

- tiivisterengas 1 kpl/kk
- tiivistepastat 2-4 kpl/viikko
- liimanpoistoaine 12 kpl/vuosi
- suoja-aine 4 kpl/vuosi

4) Dialyysitarvikkeet (heti, ei omavastuu-aikaa)

- hoitosuunnitelman mukaan

5) Diabetestarvikkeet (heti, ei omavastuu-aikaa)

Diabetestarvikkeiden määrät ovat enimmäismääriä, jotka voidaan ylittää vain erillisellä läheteellä mm. hoidon opetusvaihe, seurannan tehostaminen, lääkehoidon muutos, näkövamma tai muut sairaudet, joilla on vaikutusta sokeritasapainoon. Insuliinikynät, -ruiskut, -neulat, lansetit hoitosuunnitelman mukaan. Kerralla annettava enimmäismäärä on kuuden (6) kuukauden tarve.

Verensokeritestiliuskat

- dieettihoitoiset 50 liuskaa/vuosi
- tablettihoitoiset 200 liuskaa/vuosi
- II-typin DM kombinaatio- tai iltainsuliinihoito 400 liuskaa/vuosi
- II-typin DM monipistoshoido 800 liuskaa/vuosi
- I-typin DM 1600 liuskaa/vuosi
 - yli 1600 liuskaa, kun hoitotasapaino on ongelmallinen asiakkaan omahoidosta huolimatta
 - ei rajoitusta: lapset (alle 17 vuotta) sekä raskautta suunnittelevat ja raskaana olevat

Ketoaineiden mittausliuskat plasmasta 1 pkt/3 kk

Liuskatarpeen muutoksesta on oltava lääkärin tai hoitajan lähete, johon on kirjattu muutoksen syy, liuskamäärä ja lähetteen voimassaolo.

Insuliinipumppu-, ja sensoritarvikkeiden jakelusta vastaa Oulun kaupungin diabetesvastaanotto. Insuliinipumppuvyöt ja kotelot asiakas hankkii itse.

6) Haavanhoitotarvikkeet

- haavanhoitotarvikkeissa on 3 kk:n omavastuu-aika; uusiutuviissa haavoissa omavastuu-aika on vain kerran
- ilman omavastuu-aikaa hoidetaan
 - valtimoperäinen ja laskimoperäinen haava mm. säärihaava
 - neuropaattinen ja diabeettinen jalkahaava
 - reumaattinen haava
 - haavautuva ihotulehdus (Erisypelas, pyoderma gangrenosum, necrobiosis lipoidica)
 - syöpähoidon aiheuttamat ihokomplikaatiot
 - 2-3 asteen, yli kämmenen laajuiset palovammat (pinta-ala yli 1 %)
- haavahoitotuotteita annetaan lähetteen ja hoitosuunnitelman mukaan, johon on kirjattava hoidon toteutus ja seuranta 1-3 kuukauden välein sekä haavan hoidosta vastuussa oleva lääkäri tai hoitaja.
- annettavat tuotteet ovat sopimustuotteita ja enimmäismäärä on 1-3 viikon tarve
- haavanhoitotuotevalikoima on haavanhoitotyöryhmän laatiman ohjeen mukainen
- kroonisissa, uusiutuviissa haavoissa ei ole omavastuu-aikaa
- alipainehoitotarvikkeet: erillisen ohjeen mukaan

7) Muut tarvikkeet ja välineet

- gastrostomia -, injektio-, tracheostomia - ja imutarvikkeet
- keskuslaskimokatetrin hoito
- lasten antikoagulanttihoitoon liuskat ja lansetit
- immunoglobuliinin annostelutarvikkeet
- kasteluhälyttimet, laina-aika 3 kk, jonotusaika 1-3 kk
- ravintopumput ja imulaitteet, lääkärin läheteellä

8) Inkontinenssituotteet ja vaipat

Inkontinenssituotteita annetaan pitkäaikaisesta sairaudesta aiheutuvaan **keskivaikeaan tai vaikeaan inkontinenssin** hoitoon. Inkontinenssituotteet ovat sopimustuotteita.

Inkontinenssissa on kolme vaikeusastetta lääketieteellisten esi-, ja tutkimustietojen pohjalta:

- lievä inkontinenssi: virtsa karkaa harvoin tai ponnistaessa (asiakas kustantaa vaipat itse, tippasuojat ja pikkuvaipat)
- keskivaikea inkontinenssi: virtsa karkaa usein, määrä noin 1.5 dl kerrallaan (tippasuoja ja pikkuvaippa eivät riitä)
- vaikea inkontinenssi: virtsa karkaa myös levossa, täysin kasteleva

Pitkäaikaissairaudet, jotka voivat aiheuttaa keskivaikeaa tai vaikeaa inkontinenssia

- keskivaikea tai vaikea muistisairaus
- kehitysvamma
- neurologinen sairaus tai vamma
- lantionalueen syöpäsairaus ja sädehoidon jälkitila
- yleistilan, tajunnantason lasku esim. kotihoidossa olevat saattohoitopotilaat

Aikuisten inkontinenssituotteet (yli 18-vuotiaat)

Hoitava lääkäri tekee lähetteen, johon kirjataan diagnoosit pitkäaikaissairaudesta ja inkontinenssista. Asiakkaan hoidosta **vastaava hoitaja** tekee arvion asiakkaan inkontinenssituotteen tarpeesta inkontinenssin vaikeusasteen mukaan.

Palveluohjausyksikkö myöntää maksuttomat inkontinenssituotteet, tekee kotiinkuljetussopimuksen ja ensimmäisen tilauksen. Jatkossa asiakas tilaa tuotteet itse

- vaipat 1-4 /vrk tai vaihtoehtoisesti
- housuvaipat 2 kpl/vrk tukemaan asiakkaan omatoimisuutta
- verkkohousut 1-2 kpl/kk

Erityistilanteissa tai tarpeen muuttuessa lääkäri kirjaa läheteeseen erityistilanteen perustelun ja lähetteen voimassaoloajan. Lähete kirjataan hoitosuunnitelmaan/HOITO-lomakkeelle.

Lasten inkontinenssituotteet (3-17-vuotiaat)

Maksutta inkontinenssituotteita annetaan yli 3-vuotiaille lapsille, joilla on diagnosoitu elimellisen, pitkäaikaisen sairauden tai vamman aiheuttama keskivaikea tai vaikea inkontinenssi.

Vaippojen enimmäismäärä on 5-6 vaippaa/vrk sekä tarvittaessa erillinen yövaippa.

Lapsen hoidosta vastaava hoitaja tekee arvioin lapsen inkontinenssituotteen tarpeesta ja myöntämispäätöksen tekee erikoislääkäri.

Hoitotarvikejakelu tekee ensimmäisen tilauksen, jatkotilauksen tekee asiakas itse. Inkontinenssituotteita ei myönnetä ns. fysiologiseen kasteluun.

Kotiinkuljetusjärjestelmä

Kaupunki vastaa maksuttomien inkontinenssituotteiden toimittamisesta asiakkaalle neljä kertaa vuodessa. Muut inkontinenssituotteet asiakas tilaa ja kustantaa itse, jolloin lasku tulee asiakkaan kotiosoitteeseen. Laskun voi osoittaa myös omaiselle tai edunvalvojalle.